

NACIONALINĖ VARTOTOJŲ KONFEDERACIJA

Kodas 126374789, Kalvarijų g. 20-2, Vilnius LT-01131
Tel.+37068625661, konfederacija@vartotojai.eu, www.vartotojai.eu

NACIONALINĖS VARTOTOJŲ KONFEDERACIJOS . VEIKLOS ATASKAITA 2023 m.

VIZIJA:

Ateityje Lietuvos žmonės - vartotojai ir piliečiai - bus žiniomis grindžiamos visuomenės aktyvūs nariai, kurie per juos suburiančias viešojo intereso nevyriausybinės organizacijas, sutinkamai su Europos Sąjungos Sutarties skaidrumo ir subsidiarumo principais dalyvaus viešojoje politikoje. NVK taps viešojo intereso NVO, nuolatinis vartotojų sąjungininkas.

MISIJA:

Šviesti ir advokatauti reguliuojamų paslaugų vartotojams atsižvelgiant į vartotojų perspektyvų siekiamybes per Europos Sąjungos Sutarties skaidrumo ir subsidiarumo principų įgyvendinimo priemones.

1. Veiklos tikslai ir uždaviniai.

ES Subsidiarumo principo kryptis - įsitraukti į reguliuojamų paslaugų vartotojų švietimą ir advokaciją visose Lietuvos savivaldybėse.

ES Skaidrumo principo kryptis - įsitraukti į vietos savivaldos bei reguliuojamų paslaugų tiekėjų "šešėlinių ataskaitų" rengimą ir stebėseną visose Lietuvos savivaldybėse.

Reguliuojamų paslaugų vartotojų pasitenkinimo tyrimas vietinėse rinkose;

Vietos savivaldos ir energetikos įmonių ataskaitų analizė identifikuojant Europos Sąjungos žaliojo kurso principo EE1st (Energijos Efektyvumas yra Visų Pirma) panaudojimą/prieinamumą pažeidžiamiesiems vartotojams; išeitinių duomenų inovacijos modeliavimui surinkimas.

2. 2023 m atlikti darbai:

2.1. Projektas – „NVK gebėjimų teikti viešąsias paslaugas plėtra“.

Reguliuojamų paslaugų (energijos ir vandens tiekimo, nuotekų ir atliekų šalinimo, daugiabučių namų administravimo, telekomunikacijų, pašto ir vietinio transporto) vartotojų pasitenkinimo tyrimas 20-yje savivaldybių;

Rekomendacijų NVK dėl ES subsidiarumo ir skaidrumo principų pritaikomumo viešosioms paslaugoms parengimas;

NVK narių įsitraukimo į viešąsias paslaugas mokymai;

Rekomendacijų LSA dėl reguliuojamų paslaugų vartotojų švietimo parengimas;

Partnerystės su 1 savivaldybės administracija sudarymas tikslu įsitraukti į socialinių paslaugų teikimą – vartotojų švietimą;

Socialinės inovacijos – vartotojų švietimas pagal vartotojų grupių perspektyvas - inicijavimas 1-oje savivaldybėje;

Pastaruoju metu, kylant elektros energijos ir gamtinių dujų kainoms, NVK gauna daug vartotojų paklausimų ne tik dėl didėjančių energijos kainų, bet ir dėl kitų reguliuojamų viešųjų paslaugų (vandens tiekimo, nuotekų ir atliekų šalinimo, pašto, vietinio transporto) kainų kilimo ir priegos prie jų blogėjimo. Pagal Lietuvos Banko ir Vyriausybės prognozes išaugusios komunalinių paslaugų kainos gyventojams augs ir ateityje. O tai neabejotinai brangins ir kitas susietas viešąsias paslaugas. Nežiūrint Vyriausybės infliacijos švelninimo kompensuojant dalies kainų augimą vartotojams, patiriantiems energetinį skurdą, tampa išgyvenimo iššūkiu daugelis gyvybiškai svarbių reguliuojamų viešųjų paslaugų. Pagal Metinę skurdo ir socialinės atskirties apžvalgą (www.smtinklas.lt/metine-skurdo-ir-socialines-atskirties-apzvalga/) – net 23,1 proc. Lietuvos gyventojų 2020 m. neįstengė pakankamai šildyti savo būstų (tai antras blogiausias rodiklis ES).

Problemos sprendimui numatoma: 1) gauti išsamią informaciją apie 20 savivaldybių reguliuojamų viešųjų paslaugų (energijos ir vandens tiekimo, nuotekų ir atliekų šalinimo, telekomunikacijų, pašto ir vietinio transporto, daugiabučių namų administravimo paslaugų) vartotojų pasitenkinimo paslaugomis turinį ir gauti rekomendacijas dėl įsitraukimo į viešąsias paslaugas - vartotojų švietimą bei viešąją politiką vietos savivaldos lygmenyje; 2) gauti kompetencijų pagerinimo mokymus; 3) užmegzti partnerystę vartotojų švietimo dalyke su savivaldybių administracijomis ir jų kontroliuojamais reguliuojamų paslaugų tiekėjais.

Projekte NVK gebėjimų teikti advokaciją ir vartotojų švietimo socialinę paslaugą, finansinio tvarumo įgavimui numatoma - 2023 m.: Atlikti 20 savivaldybių iš 10 apskričių vartotojų pasitenkinimo reguliuojamomis viešosiomis paslaugomis tyrimus, juos apibendrinant ir pateikiant atitinkamas rekomendacijas NVK įsitraukimui į viešąją politiką ir viešųjų paslaugų teikimą.

2.2. Parašytas raštas ir išsiųstas visoms valdžios institucijoms – „Vyriausybės rūpinasi energetikų pelnais, ignoruodamos vartotojų interesus“.

Institucijų atsakymai Nacionalinė vartotojų konfederacija, Nacionalinė bočių bendrijų asociacija bei VšĮ “Bendruomenių universitetas” 2023 metų lapkričio 22 dieną paskelbė viešą pareiškimą dėl to, jog mūsų šalies Vyriausybės rūpinasi energetikų pelnais, ignoruodamos vartotojų interesus.

<https://vartotojai.eu/vyriausybes-rupinasi-energetiku-pelnais-ignoruodamos-vartotoju-interesus/>

2.3. Žirmūnų-Tuskulėnų bendruomenės klausytojams 2022 m. lapkričio-gruodžio mėn. pravesto mokymų ciklo REKOMENDACIJOS

Žirmūnų-Tuskulėnų bendruomenės klausytojams 2022 m. lapkričio-gruodžio mėn. pravesto mokymų ciklo „Žirmūnų Tuskulėnų bendruomenės renginių, skirtų energijos išlaidų mažinimo, energijos gamybos iš atsinaujinančių šaltinių, namo priežiūros ir DNSB valdymo svarstyti klausimai“ R E K O M E N D A C I J O S Aplinkos ministerijai, Energetikos ministerijai, Vilniaus m. savivaldybės administracijai pagal temas: „Daugiabučių namų valdymas“

<https://vartotojai.eu/zirmunu-tuskulenu-bendruomenes-klausytojams-2022-m-lapkricio-gruodzio-men-pravesto-mokymu-ciklo-rekomendacijos/>

2.4. 2023 m. 400-iai vartotojų padėta spręsti vartotojų skundus per www.vartotojuskundai.lt.

2.5. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ KREIPIMASIS

Dėl Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo 2, 4, 5, 7, 35, 39, 76 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. XI-2017 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2296(2)

Atsižvelgdami, kad:

- 2023-07-01 įsigalioja Farmacijos įstatymo pataisos, griežtinančios vaistinių veiklą. Pagal šias pataisas, vaistinėse jų darbo metu turės būti bent vienas vaistininkas. Tuo tarpu pagal dabar galiojantį Farmacijos įstatymą vaistinėse savarankiškai dirbti gali ir vaistininkai, ir jų nuotoliniu būdu prižiūrimi farmakoteknikai;
- Griežtėjantis reguliavimas lems, kad susidarys milžiniškas vaistininkų trūkumas, o tai mūsų žiniomis privės prie to, kad beveik 200 vaistinių privalės užsidaryti, o daugelis kitų bus priverstos trumpinti darbo laiką ar nedirbti tam tikromis dienomis;
- Dauguma Lietuvos gyventojų, ypač garbaus amžiaus asmenų, vaistus įsigyja fizinėse vaistinėse.

Tam, kad vaistus įsigyti internetu, reikia aukštesnio lygio technologinio raštingumo, kurį turi ne visi visuomenės nariai. Taigi, drastiškai mažėjantis vaistinių tinklas ir trumpėjantis likusių vaistinių darbo laikas sukels vaistų prieinamumo problemą. Jei netoliese nėra veikiančios vaistinės, žmonės gali neturėti galimybės gauti jiems skubiai reikalingų vaistų, tai gali sąlygoti netinkamą gydymą, sveikatos būklės pablogėjimą ir ilgainiui privesti prie išaugusių išlaidų sveikatai. Taip pat reiktų pažymėti, kad daliai vaistinių nevykdant veiklos, kitose vaistinėse ženkliai išaugs pacientų srautai, dėl kurių padidės eilės, prailgės žmonių aptarnavimo laikas bei atitinkamai sumažės farmacinės paslaugos kokybė;

- Mažesnis vaistinių tinklas taip pat, tikėtina, sutrikdys ir sveikatos priežiūros įstaigų tinklą. Jei žmonės negalės gauti vaistų ar profesionalių konsultacijų, kurias įprastai gaudavo vaistinėse, jie gali pradėti šiais klausimais kreiptis į kitus sveikatos priežiūros paslaugų teikėjus, tokius kaip gydytojai ar greitosios pagalbos skyriai. Dėl to gali padidėti našta visai sveikatos priežiūros sistemai, kuri jau ir dabar yra įtempta;
- Vaistinių užsidarymas taip pat gali neigiamai įtakoti ir vaistų kainas. Jei vaistinių būtų mažiau,

pacientai gali turėti ribotas galimybes pasirinkti, kur įsigyti vaistų. Dėl to sumažės konkurencija ir padidės kainos.

Taip pat vertėtų pažymėti ir tai, kad norint patekti į vaistinę, žmonėms gali tekti keliauti toliau nei dabar, o tai kainuotų jiems tiek laiką, tiek papildomas lėšas kelionei. Tai gali būti ypač sudėtinga asmenims, turintiems ribotą judėjimą, pagyvenusiems asmenims arba neturintiems prieigos prie transporto priemonės;

- Lėtėjanti valstybės ekonomika, paskatinta praėjusios pandemijos bei rekordinės pastarųjų metų infliacijos nėra tinkamas metas leisti įsigaliooti reglamentavimui, kuris ne tik skatintų vaistinių tinklo nykimą, bet ir neigiamai įtakotų vaistų kainas. Laikotarpyje, kuriame yra apstu finansinio netikrumo dėl ateities, valstybė turi būti ypatingai atsargi reguliuodama visuomenei svarbiausias sritis;

- Pažymėtina, kad ypatingai mažesnėse bendruomenėse vaistinės atlieka labai svarbų vaidmenį, taigi jų tinklo mažėjimas gali paveikti bendruomenės gerovę bei visos bendruomenės sveikatą. Vaistinės dažnai yra svarbūs bendruomenės centrai, kuriuose žmonės gali gauti daugybę su sveikata susijusių paslaugų, ne tik gauti vaistus pagal išrašytus receptus, pvz., sveikatos patikrinimus, skiepėjimus, konsultacijas ir kt. Tai ypatingai išryškėjo pandemijos laikotarpiu. Taigi, turint mažiau vaistinių, gali pablogėti bendruomenės sveikata ir gerovė;

- Seime yra svarstomas Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo 2, 4, 5, 7, 35, 39, 76 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. XI-2017 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-2296(2) (toliau vadinamas „įstatymo projektu“), kuris padės išvengti minėtų neigiamų pasekmių ir užtikrins, kad vaistų prieinamumas nebus sutrikdytas ar apsunkintas,

Prašome įsiklausyti į mūsų argumentuotą poziciją bei pritarti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo 2, 4, 5, 7, 35, 39, 76 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. XI-2017 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2296(2).

Kreipiasi šios organizacijos:

Nacionalinė vartotojų konfederacija, Prezidentė Alvita Armanavičienė

Lietuvos pensininkų sąjunga „Bočiai“, Vilniaus sk., Pirmininkė Vilija Turienė

3. 2024 m. veiklos tikslai, uždaviniai ir planuojami darbai:

2024 m. Parengti reguliuojamų paslaugų (energijos ir vandens tiekimo, nuotekų ir atliekų šalinimo, daugiabučių namų administravimo, telekomunikacijų, pašto ir vietinio transporto) tiekime ES subsidiarumo principo pritaikymo metodologinius aprašus;

NVK narių įsitraukimo į viešąsias paslaugas mokymai;

Pratęsti 2023 m. partnerystes 6-se savivaldybėse ir sudaryti naujas partnerystes kitose 6-se savivaldybėse;

Pradėti nuolatinį socialinės inovacijos - reguliuojamų paslaugų vartotojų švietimą pagal vartotojų grupių perspektyvas - 6- se savivaldybėse;

Sukurti ES skaidrumo principo pritaikymo vietos savivaldos "šešėlinių ataskaitų" modelį ES žaliąjį kurso priemonės EE1st įgyvendinimo stebėsenai;

EE1st modelio adaptacija Lietuvos, Latvijos ir Estijos vietos savivaldos atvejams.

Vartotojų informavimas, konsultavimas sprendžiant vartotojų skundus www.vartotojuskundai.lt

Dalyvavimas konsultaciniuose organuose ir teikimas pasiūlymų.

4. 2023 m. NVK turėjo 10 narių/asociacijų. NVK narių sąrašas:

Nr.	Pavadinimas	Kodas
1.	Lietuvos nacionalinė vartotojų federacija	295702240
2.	Lietuvai pagražinti draugija	125103183
3.	Vilniaus „Bočių“ bendrija	193267272
4.	Aplinkosaugos valdymo ir technologijų centras, VšĮ.	210069790
5.	Bendruomenių universitetas, VšĮ.	305539563
6.	Nacionalinė ekonominė-socialinė taryba	302304720
7.	Lietuvos sodininkų bendrijų asociacija	160453369
8.	Vakarų Lietuvos vartotojų federacija	193436270
9.	Vilniaus miesto pagyvenusių žmonių asociacija	124708069
10.	Asociacija „Antimonopolinis piliečių sąjūdis“	195751884

NVK prezidentė Alvita Armanavičienė